

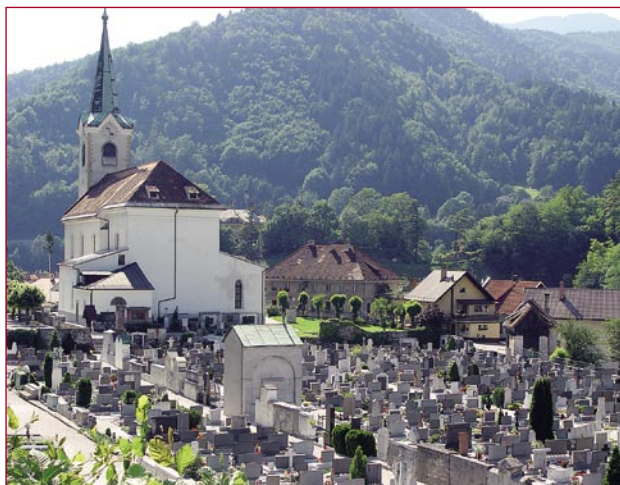
Ruth Podgornik Reš

NAŠA
POKOPALIŠČA

Priročnik
o urejanju grobov

VSEBINA

SPREMNA BESEDA	7	4. ZASADIMO GROB	37
1. SLOVENSKI »BRITOFI«	9	V razmislek	38
Pokopališča skozi čas	9	Začasna ureditev groba	38
Pokopališča danes	11	Zakovitosti sajenja	40
Urejanje pokopališč	11	Korak za korakom	42
Vzdrževanje reda, čistoče in miru na pokopališčih	11	Vzdrževanje in varstvo rastlin	44
Pokopališča kot ekološke niše	13	Opravila na grobu	45
		Poslednji vrtiček v skledi	47
		5. RASTLINE ZA »VEČNOST«	55
		Iglavci	56
		Rastlinske miniaturre	60
		Listavci	64
		Vednozeleni listavci	69
		Povešajoča drevesa	71
		Vrtnice	74
2. POSLEDNJI VRTIČKI	17		
Grob kot osnovna celica pokopališča	18		
3. NAGROBNIK SIMBOL SPOMINA	23		
Kamnití nagrobniki	24		
Kovinski nagrobniki	24		
Leseni nagrobniki	26		
Simboli na nagrobniku	26		
Nagrobni napis – epitaf	30		
Vzdrževanje nagrobnika	31		
Obrobe grobov	31		
Oprema slovenskih grobov	33		

Pokrovne rastline	75
Trajnice	76
Pokrovne trajnice	81
Okrasne trave	88
Čebulnice	91
Vzpenjavke	93

6. ŽIVLJENJE NA GROBU V VSEH LETNIH ČASIH 97

Pomlad	98
Poletje	99
Cvetoči poletni okras grobov	100
Strukturne nagrobne rastline	109
Jesen	114
Zima	117

7. GROB NI GROBU ENAK 119

Otroški grobovi	121
Skalnjak na grobu	122
Trata na grobu	124

8. IDEJE ZA HARMONIJO NA GROBU 127

Barve, barve	128
Ideje, ideje	133

9. SIMBOLNA GOVORICA 155

Rastlinska simbolika	157
Spoznajmo prikrito govorico rastlin	160
Simbolika barv	162
Simbolni pomen oblike	165

10. ŽALNA FLORISTIKA 169

Žalne dekoracije ob prazniku vseh svetih	170
Žalne dekoracije ob žalostnih slovesih – pogrebih ...	174

11. NA SVIDENJE NAD ZVEZDAMI 179

LITERATURA	183
------------------	-----

Ko človek umre, postane njegovo telo truplo. Naj ga pokopljemo ali upepelimo ali ga raznese granata, njegova končna usoda je ista. Prej ali slej postane prah in pepel. Kam prah in pepel spadata, vemo.

Vendar je s prahom in pepelom človekovega telesa drugače. Vedno so obstajala zanj določena zemljišča, imenovana pokopališča. Če se je le dalo, so jih odmerili ob cerkvi, jih imenovali božja njiva, jih obzidali ali obdali z živo mejo.

S spoštovanjem so se dogovarjali o prostorih za nove grobove ter te s spoštovanjem kopali in zasuli. Prav tako so se s spoštovanjem udeleževali pogrebniških sprevodov, obredov in molitev, grobove in celotna pokopališča pa so primerno zavarovali in skrbeli za red.

Na pokopališču se ne spodobi glasno govoriti, se smejati, stopati po grobovih, tekati po stezicah. Naravni, prirojeni in privzgojeni čut nam daje vedeti, da je pokopališče zemlja, ki hrani v sebi neko skrivnostno posvečenost. Uničevati grobove, prevračati spomenike, krasti z njih rože in sveče je veljalo in velja skoraj za svetoskrunsko dejanje.

DRUŽINA je začutila potrebo po knjigi, ki naj bi te reči in še nekatere druge, s temi povezane, obravnavala. Število poglavij dokazuje, da o tem je kaj povedati, pa tudi, da grobovi naših rajnih niso zgolj odlagališča nečesa, kar nam je v napoto, česar se želimo znebiti ali na kar želimo pozabiti. To nekaj, pa naj bo sedaj v kakršnem koli stanju, je bilo nekoč človeško telo. Tudi če "lastnika" nismo poznali, je bilo telo ne-

koga, ki je bil človek kot mi, ki je bil oseba; telo je bilo posoda njegovega duha in njegove duše. Če smo ga poznali in če nam je bil ljub, čutimo do vsega, kar je po njem ostalo, še posebno spoštljiv odnos.

Če pa smo kristjani, vemo, da so naša telesa delo božjih rok, da nosijo odtise njegove podobe, da so pri krstu postala tempelj Svetega Duha. Še več. Verujemo in pričakujemo uro vstajenja, ko jih bo Kristus obudil in poklical v novo, večno življenje. Vsa naša telesa, pa naj bo njihova usoda sedaj ali pozneje kakršna koli, bo Jezus naredil podobna svojemu poveličanemu telesu. Odkazal nam bo prostore, ki nam jih je šel pripraviti k Očetu.

Mogoče je spoštovanje grobov rajnih v drugih predelih sveta večje ali manjše ali drugačno. Mogoče se je v teku časa spreminjalo in dobivalo različne oblike. Prisotno pa je bilo in je povsod, kjer so ljudje. Naša pokopališča dokazujejo, da Slovenci v tem nismo izjema.

Marsikdo bo DRUŽINI hvaležen, ker si je to knjigo zamislila in omogočila, da je prišla v njegove roke. Ni namen knjige, da bi kdo z ureditvijo grobov pretiraval ter bi hotel na ta način poudariti svojo ali svoje družine pomembnost. Njen namen je, da bi bila Slovincem spodbuda k večji hvaležnosti do pokojnih in k večjemu spoštovanju njihovega spomina. Naj bi bila priročnik, ki jim bo pomagal to ljubezen, spoštovanje in hvaležnost izraziti lepo, okusno in prikladno njihovemu čutenju.

p. Franc Cerar

Smrt

*Vselej pride sama
in ko si najbolj sam*

Takrat

vdrgetaš

kot ko se prvič zaljubiš

ko se ti rodi prvi otrok

ko ti je umrla mati —

takrat te spreleti

praspomin

Potem

sta skupaj sama

In postajaš

xrak in prst

bilka in mesečina

klic ptice

Večen

Ivan Minatti

V Sloveniji je urejenih preko 1200 pokopališč. Kje jih najdemo? Sredi vasi ob farni cerkvi, sredi polja ali na vzpetini nad vasjo. Mestnih pokopališč ni vedno preprosto najti, saj dohodi pogosto niso označeni.

Lansko leto sem posvetila obiskovanju pokopališč po naši deželi na sončni strani Alp. »Britofi« so večinoma lepo urejeni, saj Slovenci vzorno skrbimo za grobove. Celotni podobi pokopališč pa dajo pečat vzdrževalci, ki različno opravljajo svojo nalogo. Večinoma so po vaseh tudi poti in ostale površine lepo vzdrževane, po mestih pa je stanje zelo različno.

Na naših grobovih še vedno prevladujeta pesek v različnih debelinah, oblikah in barvah ter marmor. Krasi pa jih bogato zasajeno sezonsko cvetje. Le peščica grobov je v celoti zasajena s trajnimi rastlinami.

Po vstopu v Evropo se radi primerjamo z drugimi narodi. Zanima nas, kako živijo, pa tudi kakšni so njihovi vrtovi. Ste se že sprehodili po nemških poslednjih vrtičkih? Grobovi in pokopališča dihajajo popolnoma drugače kot pri nas. Z zelenimi pljuči, kot v spominskem parku. Na pokopališčih je veliko dreves, počasi rastočih grmovnic, miniaturnih iglavcev ter pokrovnih rastlin. Na redkokaterem grobu opazimo šopek, plastične sveče pa so prej izjema kot pravilo. Ni sledu o plastičnem cvetju, ki je pri nas tako priljubljeno.

Opazila sem, da grob pogosto prekrijemo z dragoceno marmorato ploščo. Drži, da jo je lahko vzdrževati, a je vedno enaka. Ob obisku groba, zasajenega s trajnicami, pa je vsakič drugače. Dinamično, kot je življenje samo; tako naše, kot minulo življenje dragih pokojnikov. Z oskrbo trajnih rastlin, posajenih na grob, ne bomo imeli veliko skrbi, zato pa toliko več veselja. Iz zasaditev bo vela spokojnost in umirjenost.

Pod rušo smo vsi enaki, čeprav v življenju tako različni, in taki so tudi naši grobovi. Običajno niso odraz želje pokojnih, temveč našega okusa in življenjskega sloga.

Želim si, da bi bilo odločitev za trajno zasaditev groba čim več. Ne ponašajte se s ceno marmorja, ki ga vgradite na grob preminulih svojcev. Raje se posvetite spominu nanje – ob umirjeno zasajenem grobu.

Za mano so številni koraki, prehojeni po naših in tujih pokopališčih, ter mnogi pogovori z obiskovalci pokopališč. V arhivu se mi je nabralo na stotine fotografij. Sledilo je delo za računalnikom, oblikovanje knjige ter brskanje po strokovni literaturi. V tem času sem se pogosteje kot sicer zatekala k poeziji Pavčka, Minattija, Kosovela, Gregorčiča ... Najbolj so se me dotaknile misli Toneta Pavčka: »Ljudje smo, kot pravijo v Istri, iz kamna, iz zemlje, a tudi iz zvezd. Iz tistih, ki ne ugašajo, ki so daljne in večne in vendar kot večno upanje človeku vedno neskončno bližu. Kot bi hotele s svojo svetlobo in s svojo milino pripovedovati nikoli končano zgodbo o dveh polih našega bivanja: o telesu in duši, o minljivem in večnem. Zvezde so sanjski del človekovega bitja, svetel ogorek, položen v vsakega kot vest in kot kažipot za pot od izvira do izliva.

Begotno, bežno, hip v večnosti je naše nehanje in pehanje pod zvezdami od krsta do krste. Dnevi in tedni nam uhajajo med prsti, poti se krajšajo, v zavest vse bolj sili spremljevalka vsega živega – smrt, pa najsi jo srečujemo na križpotjih sovraštva in vojn ali v zakotju bolezni, med znanci ali tujci, sega med nas in večja drugo polovico sveta onstran, tam, kjer je večina. Tako je bilo, je in bo.«

